

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP. 410.014.06.2021

Pan
Janusz Wójcik
Burmistrz Korfantowa
Urząd Miejski w Korfantowie
Rynek 4 , 48-317 Korfantów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/084 - Działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych przez podmioty samorządowe województwa opolskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Korfantowie, Rynek 4, 48-317 Korfantów ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Janusz Wójcik, Burmistrz Korfantowa, od 25 października 2018 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prawidłowość i skuteczność działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych 2. Prawidłowość sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877)
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do 1 czerwca 2012 r. (I połowa) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem dotyczących zakresu kontroli
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2. ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Wojciech Goleński, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/69/2021 z 12 lipca 2021 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Dalej: Urząd Miejski.

² Dalej: Burmistrz.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działania podejmowane w Urzędzie Miejskim wobec dłużników alimentacyjnych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Podstawą sformułowania powyższej oceny były liczne nieprawidłowości w podejmowaniu działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz sporządzaniu sprawozdań rzeczowo-finansowych⁵ z realizacji zadań przewidzianych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁶.

W latach 2019-2021 (I półrocze) Burmistrz zaniechał podjęcia niektórych działań określonych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, w tym m.in. nie przekazywał organom właściwym dłużników oraz dłużnikom alimentacyjnym informacji o przyznaniu osobom uprawnionym świadczeń z funduszu alimentacyjnego, informacji o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacanych osobom uprawnionym oraz informacji o wysokości zobowiązań dłużników. W Urzędzie Miejskim nie wszczynano również postępowań w sprawach o uznanie dłużników za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych oraz nie wydawano decyzji w takich sprawach. Nie kierowano również wniosków o ściganie dłużników za przestępstwo niealimentacji określone w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny⁷ oraz wniosków o zatrzymanie prawa jazdy, a do komorników sądowych nie składano wniosków o przyłączenie się do postępowań egzekucyjnych. W ośmiu spośród 20 spraw objętych szczegółowym badaniem, nie dopełniono także obowiązku przekazania organom egzekucyjnym informacji dotyczących dłużników, które mogły mieć wpływ na skuteczność egzekucji. W Urzędzie Miejskim nie prowadzono też systematycznych analiz podejmowanych działań w celu zwiększenia skuteczności dochodzenia zwrotu należności od dłużników alimentacyjnych.

Burmistrz terminowo przekazywał Wojewodzie Opolskiemu sprawozdania kwartalne, a kwoty zwrotów wykazane w tych sprawozdaniach odpowiadały wartościom ujętym w sprawozdaniach budżetowych. Dane w sprawozdaniach kwartalnych odnoszące się do złożonych wniosków, wydanych decyzji dotyczących świadczeń alimentacyjnych oraz podejmowanych działań egzekucyjnych były jednak nierzetelne. Nie odpowiadały bowiem rzeczywistej ich liczbie, wykazanej w raportach wygenerowanych z systemu dziedzinnego wykorzystywanego w Urzędzie Miejskim.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prawidłowość i skuteczność działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych

Opis stanu faktycznego

1. Naczelnik Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych w Urzędzie Miejskim⁹ posiadała upoważnienie Burmistrza do przeprowadzania wywiadów alimentacyjnych oraz odbierania oświadczeń majątkowych od dłużników alimentacyjnych. Inspektor ds. społecznych w ww. komórce organizacyjnej¹⁰ był zobowiązany m.in. do:

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: sprawozdania kwartalne.

⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 877 ze zm.

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 ze zm., dalej: ustawa Kodeks karny.

⁸ Oceny częstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Dalej: Naczelnik Wydziału.

¹⁰ Dalej: Inspektor ds. społecznych.

1/ pomocy osobom uprawnionym na podstawie tytułu wykonawczego do alimentów; 2/ prowadzenia dokumentacji oraz przygotowania decyzji dotyczących wypłaty świadczeń; 3/ podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych. Pracownik ten posiadał upoważnienie Burmistrza do przeprowadzania wywiadów alimentacyjnych oraz odbierania oświadczeń majątkowych od dłużników alimentacyjnych.

(akta kontroli str. 22-30)

W latach 2019-2021 (I półrocze) wypłacono świadczenia z funduszu alimentacyjnego w łącznej kwocie 863,3 tys. zł, z tego 359,6 tys. zł w 2019 r., 344,6 tys. zł w 2020 r. oraz 159,1 tys. zł w I półroczu 2021 r. Według stanu na 30 czerwca 2021 r., od momentu powstania funduszu alimentacyjnego, na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wypłacono świadczenia w wysokości 4 082 tys. zł. W okresie objętym kontrolą dłużnicy alimentacyjni nie dokonywali wpłat należności z tytułu wypłaconych świadczeń. Nie wystąpiły również wpłaty w wyniku skutecznej egzekucji administracyjnej. Wpłaty kwot należności wyegzekwowanych w ramach egzekucji sądowej wyniosły natomiast łącznie 84,9 tys. zł, z tego 32,6 tys. zł w 2019 r., 32,2 tys. zł w 2020 r. oraz 20,1 tys. zł w I półroczu 2021 r. Skuteczność egzekucji sądowej¹¹ w odniesieniu do należności głównej wyniosła 9% w 2019 r. i w 2020 r. oraz 13% w I półroczu 2021 r. Stan należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego na początek 2019 r., 2020 r. i I półrocza 2021 r. (bez uwzględnienia świadczeń nienależnie pobranych) wyniósł odpowiednio 2 973,3 tys. zł, 3 300,2 tys. zł oraz 3 612,6 tys. zł, a łączne wpłaty dokonane w wyniku egzekucji stanowiły 1,1%, 1,0% i 0,6% stanu należności w poszczególnych latach.

(akta kontroli str. 146-151)

W latach 2019-2021 (I półrocze) koszty działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych, pokryte z dotacji budżetu państwa, wyniosły odpowiednio 10,8 tys. zł, 10,3 tys. zł oraz 4,8 tys. zł.

(akta kontroli str. 151, 164-247)

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie Miejskim nie przeprowadzano kontroli wewnętrznych dotyczących działań wobec dłużników alimentacyjnych. W jednostce kontrolowanej nie prowadzono także systematycznych analiz podejmowanych działań w celu zwiększenia skuteczności dochodzenia zwrotu należności od dłużników alimentacyjnych. Nie wprowadzono również skutecznych mechanizmów korygujących, pozwalających na poprawę funkcjonujących sposobów działania w ww. zakresie. W powyższej sprawie Burmistrz wyjaśnił: *w celu zwiększenia skuteczności dochodzenia zwrotu należności od dłużników alimentacyjnych (...) Urząd podjął próbę aktywizacji zawodowej dłużników poprzez propozycję prac społecznie użytecznych. Próba ta jednak nie przyniosła oczekiwanych efektów z uwagi na brak zainteresowania. Naczelnik Wydziału wyjaśniła natomiast, że nie wdrażaliśmy tutaj żadnych korygujących inicjatyw. Często może tu nastąpić taka sytuacja, że w małym środowisku spotykamy osoby zadłużone, więc trudno korygować działania wobec osób dotkniętych problemami, a praca w takich środowiskach jest bardzo trudna.*

Ze złożonych w toku kontroli wyjaśnień wynika, że problemem przy dochodzeniu zwrotu należności na terenie gminy jest funkcjonowanie dłużników alimentacyjnych oraz pracowników Urzędu, którzy realizują zadania mające na celu zwrot ww. należności, w tych samych obszarach życia społecznego. Powyższe wynika ze specyfiki niewielkich ośrodków miejskich. Burmistrz wyjaśnił: *dłużnik czuje się*

¹¹ Obliczona, jako relacja sumy wpłat, dokonanych w wyniku egzekucji komorniczej w danym roku, do sumy wypłat z funduszu alimentacyjnego w tym samym roku.

pewniej wobec osób prowadzących działania ze względu na możliwość ewentualnego spotkania poza obszarem Urzędu. Realizacja zadań wobec dłużników przez organ będący poza obszarem zasięgu życia społecznego dłużnika mogłaby wpłynąć pozytywnie na skuteczność dochodzenia zwrotów.

(akta kontroli str. 4-9, 32-34)

W okresie od 27 lipca do 11 sierpnia 2020 r. pracownicy Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego przeprowadzili w Urzędzie Miejskim kontrolę, dotyczącą prawidłowości wykorzystania dotacji przekazanych z budżetu państwa na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, jak również prawidłowości sposobu odprowadzania dochodów uzyskiwanych w związku z realizacją tych zadań w 2019 r. oraz prawidłowości realizacji Programu Rodzina 500 Plus¹². W wyniku kontroli stwierdzone zostały nieprawidłowości dotyczące nieterminowego odprowadzania przez Gminę Korfantów dochodów na rachunek bieżący dysponenta części budżetowej, który przekazał dotację celową. W odniesieniu do działań prowadzonych wobec dłużników alimentacyjnych ustalono, że w Urzędzie Miejskim prowadzono postępowania w stosunku do ww. dłużników bez zbędnej zwłoki, a podejmowane działania wyczerpywały katalog czynności określonych w art. 4-8a oraz art. 27 ust. 3 i 3a ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

(akta kontroli str. 36-48)

2. Osoby uprawnione i/lub ich przedstawiciele w okresie 2019-2021 (I połowa) nie składali wniosków o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego nie zamieszczono informacji dotyczących możliwości złożenia do organu właściwego wierzyciela wniosku o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego, w przypadku bezskuteczności egzekucji, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ww. ustawy.

(akta kontroli str. 35, 162, 251)

4. W latach 2019-2021 (I połowa) nie wystąpiły przypadki umieszczenia w pieczy zastępczej osób uprawnionych, dla których Burmistrz stanowił wyłącznie organ właściwy wierzyciela.

(akta kontroli str. 15, 31)

5. W okresie objętym kontrolą łączna liczba osób w Gminie, którym zostały przyznane świadczenia z funduszu alimentacyjnego wynosiła 71, w tym 36 osób, dla których Burmistrz stanowił organ właściwy wierzyciela i organ właściwy dłużnika oraz 35 osób, dla których Burmistrz stanowił wyłącznie organ właściwy wierzyciela. Osoby te zostały ujęte w rejestrze wygenerowanym w systemie dziedzicznym Fundusz Alimentacyjny (FA) *Sygnity*, przy wykorzystaniu m.in. danych osób ubiegających się o przyznanie świadczeń oraz wydanych decyzji (w ramach funkcjonalności ww. systemu).

(akta kontroli str. 12-13)

6. Szczegółowe badanie dokumentacji 20 spraw, w których Burmistrz stanowił organ właściwy wierzyciela wykazało, że Urząd Miejski nie przekazywał organom właściwym dłużników oraz dłużnikom alimentacyjnym informacji o przyznaniu osobom uprawnionym świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu wypłaconych świadczeń, a także informacji o wysokości zobowiązań dłużników alimentacyjnych wobec Skarbu Państwa, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 396-397)

¹² Kontrolą objęto okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r.

7. Szczegółowe badanie dokumentacji spraw pięciu dłużników o najwyższych kwotach zaległości na dzień 31 grudnia 2019 r.¹³ z tytułu określonego w art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, tj. zaliczki alimentacyjnej, dla których Burmistrz stanowił organ właściwy wierzyciela, wykazało, że pracownicy Urzędu Miejskiego przekazywali do biur informacji gospodarczej informacje o zobowiązaniach tych osób

W odniesieniu do badania spraw 10 dłużników alimentacyjnych, w przypadku których Burmistrz stanowił jednocześnie organ właściwy dłużnika i organ właściwy wierzyciela, jednostka kontrolowana w jednym przypadku nie przekazała takiej informacji, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 381-393)

8. Wykazywana w sprawozdaniach kwartalnych w latach 2019-2021 (I połowa) liczba dłużników alimentacyjnych, w tym osób, które w ciągu roku spłaciły zadłużenie wynosiła odpowiednio: 82, 80 i 81 osoby¹⁴.

W 2019 r. wobec 18 dłużników alimentacyjnych podjęto łącznie 92 działania. I tak: 1/ z 19 osobami przeprowadzono wywiad alimentacyjny oraz odebrano oświadczenie majątkowe¹⁵, 2/ w 18 przypadkach przekazano komornikowi sądowemu informacje, pochodzące z wywiadów alimentacyjnych oraz z odebranych oświadczeń majątkowych, mające wpływ na egzekucję, 3/ siedmiu dłużników zobowiązano do zarejestrowania się w urzędzie pracy, jako osoby bezrobotne albo poszukujące pracy, 4/ do biur informacji gospodarczej przekazano informacje dotyczące 29 dłużników. Liczba dłużników, którzy nie mogli wywiązywać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia, wynosiła 12.

W 2020 r. podjęto 50 działań wobec 14 dłużników, tj.: 1/ z 14 osobami przeprowadzono wywiad alimentacyjny oraz odebrano oświadczenia majątkowe, 2/ w sześciu przypadkach przekazano komornikowi sądowemu informacje pochodzące z wywiadu alimentacyjnego oraz z odebranych oświadczeń majątkowych, mające wpływ na egzekucję, 3/ cztery osoby zobowiązano do zarejestrowania się w urzędzie pracy, jako osoby bezrobotne albo poszukujące pracy, 4/ do biur informacji gospodarczej przekazano informacje dotyczące 12 osób. Liczba dłużników, którzy nie mogli wywiązywać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia wynosiła, osiem osób.

W 2021 r. (I połowa) podjęto 35 działań wobec 10 dłużników, tj.: 1/ z 10 osobami przeprowadzono wywiady alimentacyjne i odebrano oświadczenia majątkowe, 2/ w dwóch przypadkach przekazano komornikowi sądowemu informacje pochodzące z wywiadu alimentacyjnego oraz z odebranych oświadczeń majątkowych, mające wpływ na egzekucję, 3/ do biur informacji gospodarczej przekazano informacje dotyczące 13 osób. Pięć osób nie mogło wywiązywać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia.

W okresie 2019-2021 (I połowa) w Urzędzie Miejskim nie wszczynano postępowań w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych oraz nie wydawano decyzji w takich sprawach. Pracownicy kontrolowanej jednostki nie składali w tym okresie wniosków o ściganie dłużników za przestępstwo określone w art. 209 § 1 ustawy Kodeks karny oraz wniosków o zatrzymanie prawa jazdy.

Według sprawozdań kwartalnych wszystkie ww. działania doprowadziły do wzrostu ściągальności należności, a ich skuteczność wynosiła 100%.

(akta kontroli str. 52-145, 155-156, 406)

¹³ Dla wszystkich dłużników ujętych w badaniu odpowiednio: 49 804,97 zł, 25 546,50 zł, 24 238,36 zł, 20 485,50 zł, 17 010 zł.

¹⁴ Wszystkie osoby wykazane w formularzach FA w danym roku - osoby wykazane w ostatnich miesiącach danego okresu (kwartału).

¹⁵ W 2019 r. wywiad alimentacyjny z jednym dłużnikiem przeprowadzono dwukrotnie.

10. W ramach przeprowadzonych czynności kontrolnych szczegółowym badaniem objęto dokumentację dotyczącą 20 spraw, z tego 10, w których Burmistrz był jednocześnie organem właściwym dłużnika i organem właściwym wierzyciela oraz 10, w których Burmistrz stanowił organ właściwy dłużnika. W wyniku badania ustalono, że:

1/ czynności zmierzające do przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego i odebrania oświadczenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów podejmowano po upływie od sześciu do 535 dni od dnia otrzymania wniosku o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych lub od uprawomocnienia się decyzji o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego; przypadki zwłoki w podejmowaniu ww. czynności opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

2/ czynności polegające na przeprowadzeniu 12 wywiadów alimentacyjnych oraz odbiorze oświadczeń majątkowych od dłużników zostały rzetelnie udokumentowane, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 23 marca 2011 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu alimentacyjnego oraz wzoru oświadczenia majątkowego dłużnika alimentacyjnego¹⁶ – przyczynami nielożenia na utrzymanie osób uprawnionych do alimentów był brak zatrudnienia; w ośmiu przypadkach informacje ustalone podczas wywiadów alimentacyjnych zostały przekazane organom prowadzącym postępowania egzekucyjne; w pozostałych przypadkach nie przekazywano takich informacji, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

3/ w przypadku sześciu spraw, w Urzędzie Miejskim nie wszczynano postępowań w sprawie uznania dłużników za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych, mimo niestawienia się tych osób w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego oraz złożenia oświadczenia majątkowego; powyższe opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

4/ w przypadku siedmiu dłużników, u których przyczyną powstawania zaległości alimentacyjnych był brak pracy, nie poinformowano właściwego powiatowego urzędu pracy¹⁷ o potrzebie ich aktywizacji zawodowej; powyższe opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

5/ w dziewięciu na 10 badanych spraw, w których Burmistrz stanowił zarówno organ właściwy wierzyciela, jak i organ właściwy dłużnika, przekazano informacje o zobowiązaniach dłużników do wszystkich biur informacji gospodarczej; w jednym przypadku nie przekazano takiej informacji, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

6/ pracownicy Urzędu Miejskiego nie występowali na podstawie art. 4 ust. 4 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów do Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Korfantowie w sprawie przekazania informacji ustalonych w trakcie wywiadów środowiskowych przeprowadzonych z dłużnikami alimentacyjnymi;

7/ w przypadku ośmiu spośród 20 spraw objętych badaniem, nie dopełniono obowiązku przekazania organom egzekucyjnym informacji dotyczących dłużników, które mogły mieć wpływ na skuteczność egzekucji, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 273-332, 381-385)

11. W ramach działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych, do organów egzekucyjnych nie kierowano wniosków o przyłączenie się do postępowań egzekucyjnych, w przypadkach określonych w art. 27 ust. 3a ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

¹⁶ Dz. U. Nr 73, poz. 395.

¹⁷ Powiatowy Urząd Pracy w Nysie, dalej: PUP.

Ustalenia w tym zakresie zostały opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 152, 273-332, 394-395a, 406)

12. W latach 2019-2021 (I połowa) w Urzędzie Miejskim nie wszczynano z urzędu postępowań w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, ani nie wydawano decyzji w tego rodzaju sprawach. Nie kierowano również do dłużników pism o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie uznania tych osób za uchylające się od zobowiązań alimentacyjnych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 154-156, 406)

13. W latach 2019-2021 (I półrocze) Burmistrz nie występował z powództwem o ustalenie alimentów od innych osób. We wszystkich badanych sprawach, w których Burmistrz stanowił organ właściwy wierzyciela lub równocześnie organ właściwy wierzyciela i organ właściwy dłużnika, nie stwierdzono dołączenia do wniosku o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego załącznika: pn. *Oświadczenie wnioskodawcy o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji innych niż dłużnik alimentacyjny*. Powyższe ustalenia opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 35, 394-395a, 403, 406)

14. W okresie objętym kontrolą Burmistrz nie kierował zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa niealimentacji w oparciu o art. 209 ustawy Kodeks karny. Na stronie internetowej BIP Urzędu nie zamieszczono informacji dotyczących przewidzianej w art. 132 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy¹⁸ możliwości nałożenia obowiązku alimentacyjnego na zobowiązanego w dalszej kolejności.

(akta kontroli str. 152-156, 406)

15. Burmistrz nie przekazał do biur informacji gospodarczej informacji o zobowiązaniach jednego dłużnika alimentacyjnego, który w okresie objętym kontrolą przebywał w zakładzie karnym. Dyrektora zakładu karnego, w którym ww. osoba odbywała karę nie poinformowano, że osadzony jest dłużnikiem alimentacyjnym, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 163, 248-252)

16. W latach 2019-2021 (I połowa) nie były umarzane należności, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1, 2 i 4 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. W 2019 r. na wniosek złożony na podstawie art. 30 ust. 2 ww. ustawy, wydana została jedna decyzja o rozłożeniu na raty należności z tytułu zaliczki alimentacyjnej w kwocie 11 453,37 zł.

(akta kontroli str. 248-250, 253-272)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zaniechanie przekazywania do biura informacji gospodarczej informacji o zobowiązaniu dłużnika alimentacyjnego, stanowiącym zaległość, o której mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów za okres dłuższy niż sześć miesięcy, mimo obowiązku wynikającego z art. 4 ust. 1 i art. 8a tej ustawy.

¹⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 1359.

W jednym z 10 badanych przypadków, w których Burmistrz stanowił zarówno organ właściwy wierzyciela, jak i organ właściwy dłużnika, nie przekazano informacji o zobowiązaniu dłużnika alimentacyjnego do żadnego z biur informacji gospodarczej. Odpowiedzialny za podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych w jednostce kontrolowanej Inspektor ds. społecznych wyjaśnił: *W przypadku tej jednej sprawy – (...), zaległości dotyczą okresów dłuższych niż sześć miesięcy, a w tym przypadku nie nastąpił ten termin półroczny.*

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje jednak, że w opisywanym przypadku, zaległości na dzień 9 lutego 2021 r. dotyczące wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wyniosły 27 445,78 zł, z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych – 1 785 zł, a z tytułu należności wierzyciela alimentacyjnego – 59 051,61 zł. Wezwanie do stawienia się w Urzędzie Miejskim celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego i złożenia oświadczenia majątkowego zostało wystosowane 29 czerwca 2021 r., a do dnia rozpoczęcia kontroli NIK, tj. 13 lipca 2021 r. nie przekazano do biur informacji gospodarczej informacji o zobowiązaniu dłużnika alimentacyjnego. Zatem powyższe wyjaśnienia nie mogą odnosić się do ww. sprawy, ponieważ w tym przypadku do dnia rozpoczęcia kontroli upłynął termin sześciu miesięcy od dnia powstania zaległości.

(akta kontroli str. 333-334, 381-385)

2. Zaniechanie przekazania organom egzekucyjnym informacji dotyczących dłużników, które mogły mieć wpływ na skuteczność egzekucji (m.in. takich jak: miejsce zatrudnienia dłużnika, posiadane przez dłużnika ruchomości, nieruchomości oraz inne składniki majątku).

W myśl art. 5 ust. 1 ww. ustawy, organ właściwy dłużnika przekazuje organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności zawarte w wywiadzie alimentacyjnym oraz oświadczeniu majątkowym dłużnika alimentacyjnego. Pomimo tego, w przypadku ośmiu¹⁹ spośród 20 spraw objętych szczegółowym badaniem, Burmistrz nie dopełnił obowiązku przekazania wymaganych informacji.

W sprawie przyczyn takiego zaniechania Inspektor ds. społecznych wyjaśnił: z uwagi na nadmiar prowadzonych spraw, nie tylko dotyczących funduszu alimentacyjnego, ale też innych zadań, którymi zajmują się Wydział Edukacji i Spraw Społecznych UM w Korfantomie, informacje te nie zostały przekazane właściwym komornikom sądowym. Jednakże zostanie to niezwłocznie uczynione. Nadmiar obowiązków w tym przypadku był przyczyną przeoczenia.

(akta kontroli str. 275-332, 335-339)

3. Zaniechanie zobowiązania dłużników alimentacyjnych do zarejestrowania się, jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 pkt 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, w przypadku, gdy dłużnik alimentacyjny nie może wywiązać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia, organ właściwy dłużnika zobowiązuje dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się, jako bezrobotny albo, jako poszukujący pracy w przypadku braku możliwości zarejestrowania się, jako bezrobotny wraz ze wskazaniem nie dłuższego niż 30-dniowy terminu na wykonanie tego zobowiązania. W przypadku dwóch²⁰ z 20 objętych szczegółowym badaniem spraw dłużników alimentacyjnych, wskazujących na brak zatrudnienia, jako przyczynę powstania zaległości, nie zobowiązano dłużników do zarejestrowania się, jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy.

¹⁹ Sprawy nr: 1 (AS), 2 (RA), 6 (SzM), 8 (WSz), 9 (RG), 11 (AM), 14 (LO), 15 (MB).

²⁰ Sprawy nr: 2 (RA) i 11 (AM).

Inspektor ds. społecznych wyjaśnił, że z uwagi na znaczące obciążenie obowiązkami służbowymi wykonanie tych czynności zostało przeoczone, ale w najbliższym czasie czynność ta zostanie wykonana.

(akta kontroli str. 273-334)

4. Podejmowanie czynności wobec dłużników alimentacyjnych z nieuzasadnioną zwłoką.

W przypadku 18²¹ na 20 spraw objętych szczegółowym badaniem, pracownicy Urzędu Miejskiego wystosowywali wezwania do dłużników w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego oraz odebrania oświadczenia majątkowego dopiero po upływie od 38 do 535 dni (średnio po 232 dniach) od dnia uprawomocnienia się decyzji w sprawie przyznania osobom uprawnionym świadczeń z funduszu alimentacyjnego lub od dnia otrzymania wniosków o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych. W przypadku 10²² spośród ww. 20 spraw czas od uprawomocnienia się wskazanych decyzji lub otrzymania ww. wniosków do przeprowadzenia wywiadów alimentacyjnych i odebrania oświadczeń majątkowych wynosił od 49 do 562 dni (średnio 274 dni).

Jako przyczynę zwłoki w podejmowaniu ww. działań Inspektor ds. społecznych wskazał m.in. znaczne obciążenie innymi obowiązkami oraz zmiany organizacyjne w Wydziale Edukacji i Spraw Społecznych.

(akta kontroli str. 273-332, 335-339, 406, 417-420)

5. Zaniechanie wszczynania i prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawie uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, pomimo wystąpienia przesłanek określonych w art. 5 ust 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy, w przypadku, gdy dłużnik alimentacyjny uniemożliwia przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego lub odmówił złożenia oświadczenia majątkowego, organ właściwy dłużnika wszczyna postępowanie dotyczące uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. W przypadku sześciu dłużników²³, których dokumentacja objęta została szczegółowym badaniem, Burmistrz nie wszczynał takich postępowań, pomimo niestawienia się tych osób w wyznaczonym terminie w siedzibie Urzędu Miejskiego w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego oraz złożenia oświadczenia majątkowego. Dłużnicy nie stawili się również na powtórne wezwanie. Powyższe uniemożliwiało kierowanie do właściwych organów wniosków o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 ustawy Kodeks karny oraz wniosków do starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużników alimentacyjnych. Zaległości alimentacyjne tych dłużników wynosiły od 18 107,77 zł do 88 282,39 zł, a łączna kwota zaległości - 209 411,58 zł²⁴.

Inspektor ds. społecznych wyjaśnił, że *w tych wypadkach zostało skierowane drugie wezwanie celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego i odebrania oświadczenia majątkowego dłużnika. Spowodowane było to sugestiami, czy też praktyką, która była sugerowana na różnego rodzaju szkoleniach, by dać dłużnikowi tzw. drugą szansę. Być może okres pomiędzy jednym i drugim wezwaniem był zbyt długi. Przyczyną tego był także nadmiar obowiązków. Czynności te zostaną wykonane niezwłocznie.*

(akta kontroli str. 273-334, 394-395a, 398-402)

²¹ Poza sprawami nr: 1 (AS) i 3 (KSz).

²² Sprawy nr: 2 (RA), 4 (TN), 5 (MS), 6 (SzM), 7 (GP), 8 (WSz), 9 (RG), 11 (AM), 14 (LO), 15 (MB).

²³ Sprawy nr: 10 (KG), 12 (PD), 13 (MS), 16 (KS), 19 (JL), 20 (AG).

²⁴ Dane dotyczące należności uzyskane zostały wg. stanu na 31 grudnia 2020 r.

Odnosząc się łącznie do przyczyn nieprawidłowości opisanych w punktach: 2, 3, 4, 5, Burmistrz wyjaśnił, że powstały one z powodu przeoczenia spowodowanego natłokiem obowiązków oraz rozszerzającym się zakresem zadań w okresie objętym kontrolą. Należy wspomnieć, że Wydział Edukacji i Spraw Społecznych (...) jest w trakcie przeprowadzania istotnych działań w zakresie administracyjno-organizacyjnym przedszkoli i szkół, które generują wykonywanie dodatkowych czynności (...). Okres pandemii również spowodował powstanie nowych zadań w Wydziale, których realizacja była niezbędna do prawidłowego funkcjonowania systemu oświaty w gminie (...) oraz systemu opieki żłobkowej. W okresie tym podejmowano również liczne działania celem zapewnienia bezpieczeństwa zdrowia oraz higienicznych warunków nauki i pracy w placówkach oświatowych. (...) W Wydziale miały miejsce zmiany pracowników na stanowiskach, co powodowało przejęcie czasowe dodatkowych obowiązków przez innych pracowników, w tym przez osobę zajmującą się realizacją zadań z funduszu alimentacyjnego. Powstałe zaniedbania zostaną niezwłocznie skorygowane.

(akta kontroli str. 335-339)

6. Zaniechanie realizacji obowiązku informowania właściwego PUP o potrzebie aktywizacji dłużników alimentacyjnych.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 pkt 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, w przypadku, gdy dłużnik alimentacyjny nie może wywiązać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia, organ właściwy dłużnika informuje właściwy powiatowy urząd pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego. Szczegółowe badanie spraw 20 dłużników wykazało jednak, że w siedmiu przypadkach²⁵ Burmistrz nie informował właściwego PUP o potrzebie aktywizacji dłużników alimentacyjnych, pomimo że przyczyną powstawania zaległości alimentacyjnych był brak zatrudnienia takich osób.

Niezależnie od przeprowadzonego badania. Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że w oparciu o wyjaśnienia Burmistrza skala ww. nieprawidłowości obejmowała przypadki wszystkich dłużników alimentacyjnych w gminie, których zaległości alimentacyjne wynikały z braku zatrudnienia. Burmistrz w złożonych wyjaśnieniach potwierdził, że Urząd, jako organ właściwy dłużnika nie informował właściwego Powiatowego Urzędu Pracy o potrzebie aktywizacji dłużników alimentacyjnych w okresie objętym kontrolą. Inspektor ds. społecznych wyjaśnił natomiast, że Urząd Miejski nie informował właściwego PUP o potrzebie aktywizacji dłużników alimentacyjnych z powodu przeoczenia spowodowanego natłokiem obowiązków oraz rozszerzającym się zakresem zadań w okresie objętym kontrolą. (...) Dodatkowo w Wydziale miały miejsce zmiany pracowników na stanowiskach, co powodowało przejęcie czasowe dodatkowych obowiązków przez innych pracowników, w tym przez moją osobę. Powstałe zaniedbania zostaną niezwłocznie skorygowane.

(akta kontroli str. 335-336, 406, 417-420)

7. Zaniechanie podjęcia działań zamierzających do uzupełnienia wniosków w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Burmistrz nie wzywał wnioskujących w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego do złożenia wniosków zgodnych z wymogami zawartymi w art. 15 ust 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, tj. zawierających oświadczenie wnioskodawcy o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji. Oświadczenie to składane jest pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań (art. 15 ust. 7 tej ustawy).

²⁵ Sprawy: 2 (RA), 4 (TN), 5 (MS), 8 (WSz), 9 (RG), 11 (AM), 14 (LO).

Pomimo tego, że składane do Urzędu Miejskiego wnioski nie zawierały ww. oświadczenia Burmistrz, na podstawie art. 64 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego²⁶, nie wzywał wnioskodawców do uzupełnienia braków w tym zakresie. Powyższe zaniechanie skutkowało brakiem możliwości występowania przez Burmistrza z powództwem o ustalenie alimentów od innych osób na podstawie art. 7 ust. 1 ww. ustawy w związku z art. 132 ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca również uwagę, że na stronie internetowej BIP Urzędu Miejskiego nie zamieszczono informacji dotyczących możliwości kierowania roszczeń o alimenty wobec osób zobowiązanych w dalszej kolejności. Brak informowania osób uprawnionych, bądź ich przedstawicieli o przysługujących im prawach może stanowić przyczynę niepodawania przez nich informacji na temat dalszych zobowiązań. Inspektor ds. społecznych wyjaśnił: *Nie występowaliśmy do osób, które ubiegały się o przyznanie świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego o wskazanie osób, wobec których mogłoby być wytoczone powództwo o alimenty, a które nie były dłużnikiem alimentacyjnym. Brak takich działań wynikał z przeoczenia spowodowanego nadmiarem obowiązków w okresie objętym kontrolą.* Naczelnik Wydziału wyjaśniła, że *nie występowano z powództwem o ustalenie alimentów od innych osób, ponieważ podjęcie decyzji o wytoczeniu powództwa, np. przeciw dziadkom osoby uprawnionej, powoduje zaostrzenie się konfliktów rodzinnych, które i tak już niejednokrotnie są napięte. Poza tym, wspomniani dziadkowie osób uprawnionych, to zazwyczaj osoby starsze, których sytuacja finansowa nie jest korzystna (emeryci, renciści) (...).* Burmistrz wyjaśnił natomiast, że *Urząd pomimo możliwości określonej w art. 7 ust. 1 ustawy o alimentach, nie występował z powództwem o ustalenie alimentów od innych osób, ponieważ trudnością jest pozyskanie danych osób, wobec których powództwo mogłoby zostać wytoczone. Osoby uprawnione nie są w posiadaniu takich informacji, bądź ich nie podają z obawy o relacje na linii osoba uprawniona – dłużnik alimentacyjny (...).*

(akta kontroli str. 35, 394-395a, 403)

8. Zaniechanie przyłączania się do postępowań egzekucyjnych na podstawie art. 27 ust. 3a ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Zgodnie z ww. przepisem, jeżeli jest prowadzone postępowanie egzekucyjne w celu zaspokojenia roszczeń osoby uprawnionej z tytułu alimentów, organ właściwy wierzyciela, który wypłacał świadczenia z funduszu alimentacyjnego, będący wierzycielem należności (...) przyłącza się do tego postępowania. Organ, który przyłącza się do postępowania egzekucyjnego, ma te same prawa, co wierzyciel uprawniony z tytułu alimentów. W przypadku wszystkich 10 spraw dotyczących postępowań, w których Burmistrz stanowił jednocześnie organ właściwy wierzyciela i organ właściwy dłużnika, prowadzonych w związku z przyznaniem świadczeń z funduszu alimentacyjnego objętych badaniem szczegółowym nie kierowano wniosków o przyłączenie się do takich postępowań. W powyższej sprawie Burmistrz wyjaśnił: (...) *Urząd nie kierował wniosków o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 27 ust. 3a ustawy o alimentach z powodu przeoczenia spowodowanego natłokiem obowiązków w okresie objętym kontrolą (...).*

(akta kontroli str. 273-332, 394-395a, 406)

9. Zaniechanie przekazywania m.in. organom właściwym dłużników oraz dłużnikom alimentacyjnym wymaganych informacji.

Pomimo obowiązku wynikającego z art. 3 ust. 5 pkt 2 i art. 27 ust. 7 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, kontrolowana jednostka nie

²⁶ Dz. U. z 2021 r., poz. 735.

przekazywała organom właściwym dłużników oraz dłużnikom alimentacyjnym informacji o przyznaniu osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacanych osobom uprawnionym, a także informacji o wysokości zobowiązań dłużników alimentacyjnych wobec Skarbu Państwa. W powyższej sprawie Inspektor ds. społecznych wyjaśnił: *Czynności te nie były wykonywane ze względu na sporą, dodatkową ilość spraw realizowanych w okresie objętym kontrolą. Dodatkowo okres objęty kontrolą był okresem pandemicznym, w którym to nastąpiła realizacja dodatkowych zadań związanych z utrudnionym funkcjonowaniem w trakcie pandemii. Nadmienię również, że od 2020 r. doszło kolejne zadanie związane z realizacją programu „Czyste Powietrze”. Dodam, że powstałe uchybienia zostaną usunięte.*

(akta kontroli str. 396-397)

Ponadto, w przypadku jednego dłużnika alimentacyjnego przebywającego w zakładzie karnym, Burmistrz nie poinformował Dyrektora tego zakładu, że ww. osoba nie wypełnia obowiązku alimentacyjnego. Tym samym nie przekazano istotnej informacji, która mogła przyczynić się do zatrudnienia tej osoby i w konsekwencji umożliwić odzyskiwanie świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego. W powyższym zakresie Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że stan zadłużenia ww. dłużnika na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosił 6 308 zł, a zgodnie z art. 122 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. ustawy Kodeks karny wykonawczy²⁷ pracę zapewnia się przede wszystkim skazanym zobowiązanym do świadczeń alimentacyjnych, a także mającym szczególnie trudną sytuację materialną, osobistą lub rodzinną. Inspektor ds. społecznych wyjaśnił, że brak przekazania takiej informacji spowodowany był przeoczeniem wynikającym z natłoku obowiązków.

(akta kontroli str. 163, 248-252, 415-416)

OCENA CZĄSTKOWA

Mając na uwadze skalę oraz zakres stwierdzonych nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

OBSZAR

2. Prawdliwość sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Opis stanu faktycznego

1. Burmistrz, w terminach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów²⁸ przekazał Wojewodzie Opolskiemu sprawozdania za IV kwartał 2019 i 2020 r. oraz za I kwartał 2021 r., tj. do 15. dnia miesiąca następującego po upływie każdego kwartału.

(akta kontroli str. 49-51)

2. Koszty działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych (w tym wynagrodzenia) w kolejnych latach okresu 2018-2021 (I połowa) wyniosły: 1/ w 2019 r. – 10,8 tys. zł; 2/ w 2020 r. – 10,3 tys. zł; 3/ w 2021 r. (I połowa) – 4,8 tys. zł. Koszty te zostały w całości pokryte z dotacji budżetu państwa.

²⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 53 ze zm.

²⁸ Dz. U. poz. 1812. Dalej: rozporządzenie w sprawie sprawozdań.

Pomimo obowiązku wynikającego z art. 31 ust. 5 pkt 7 i 8 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, w sprawozdaniach kwartalnych nie zawarto danych dotyczących kosztów obsługi działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych, co wynikało z nieuwzględnienia takich informacji w formularzu sprawozdania, udostępnionego w Centralnej Aplikacji Statystycznej.

Przeciętny miesięczny koszt obsługi wypłaty świadczeń i podjętych działań wobec jednego dłużnika z funduszu alimentacyjnego w kolejnych latach wynosił: 1/ 2018 r. – 10,94 zł; 2/ 2019 r. – 10,83 zł; 3/ 2020 r. – 10,38 zł; 4/ 2021 r. (I połowa) – 9,82 zł. Przeciętna miesięczna kwota zwrotu świadczeń przypadająca na jednego dłużnika alimentacyjnego (bez odsetek należnych) wynosiła: 1/ 2018 r. – 22,85 zł; 2/ 2019 r. – 32,77 zł; 3/ 2020 r. – 32,34 zł.; 4/ 2021 r. (I półrocze) – 41,27 zł.

(akta kontroli str. 52-145, 151,247)

3. W sprawozdaniach kwartalnych przekazywanych Wojewodzie Opolskiemu nie ujmowano danych dotyczących należności powstałych z tytułu zaliczek alimentacyjnych wypłaconych osobie uprawnionej, ani zwrotów dokonanych przez dłużników alimentacyjnych z tytułu zaliczek alimentacyjnych. Burmistrz nie występował do Wojewody Opolskiego, jak też do ministra właściwego ds. rodziny o przekazanie objaśnień lub instrukcji wypełniania sprawozdań kwartalnych. Inspektor ds. społecznych wyjaśnił: *Nie było takich wystąpień do Wojewody i/lub Ministerstwa. W tym momencie nie potrafię sobie przypomnieć czy takie objaśnienia docierały do Urzędu. W ciągu ostatnich lat mogły takie objaśnienia wpłynąć do naszego Wydziału, ale w ostatnim roku takich objaśnień prawdopodobnie nie było.*

(akta kontroli str. 52-145, 415-416)

4. Kwoty należności i zwrotów wykazane w sprawozdaniach kwartalnych za IV kwartał 2019 r. i IV kwartał 2020 r. odpowiadały wartościom wykazanim w sprawozdaniach budżetowych Rb-27ZZ z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego.

(akta kontroli str. 52-146, 164-246, 404-405)

5. Szczegółowe badanie 10 spraw, w których Burmistrz był jednocześnie organem właściwym dłużnika i organem właściwym wierzyciela oraz 10 spraw, w których Burmistrz stanowił organ właściwy dłużnika wykazało, że dane dotyczące działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych, wykazywane sprawozdaniach kwartalnych za IV kwartał 2019 i 2020 r., znajdowały potwierdzenie w dokumentacji ww. spraw.

W sprawozdaniach kwartalnych przekazywanych Wojewodzie Opolskiemu za 2019 r. oraz 2020 r. błędnie wykazywano liczbę działań podjętych wobec dłużników alimentacyjnych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 52-145, 154-155, 273-332, 406, 417-420)

6. Liczba złożonych wniosków, dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego według stanu na 31 grudnia 2019 r. i 31 grudnia 2020 r., zawarta w raportach generowanych w systemie dziedzinowym Urzędu Miejskiego, wynosiła odpowiednio: 53 i 51. Liczba ww. wniosków wykazywana w sprawozdaniach kwartalnych za IV kwartał 2019 r. i IV kwartał 2020 r. wynosiła natomiast odpowiednio: 13 i 11. Liczba decyzji w sprawach świadczeń alimentacyjnych według stanu na 31 grudnia 2019 r. i 31 grudnia 2020 r. zawarta w ww. raportach wynosiła odpowiednio: 53 i 54, natomiast liczba ww. decyzji wykazywana w sprawozdaniach kwartalnych za IV kwartał 2019 r. i IV kwartał 2020 r. wynosiła odpowiednio: 13 i 11. Powyższe rozbieżności szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 89, 130, 407-415)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Sprawozdania kwartalne z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów były sporządzane nierzetelnie. W dokumentach tych błędnie wskazano dane dotyczące liczby wniosków oraz decyzji dotyczących świadczeń alimentacyjnych, jak również dane dotyczące liczby działań egzekucyjnych podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych. W wyniku kontroli NIK ustalono, że:

a) liczba ww. wniosków wykazana we wszystkich sprawozdaniach kwartalnych w 2019 r. wyniosła 16, podczas gdy ich rzeczywista liczba, wynikająca z raportów generowanych w systemie dziedzinnym, wyniosła 53. W 2020 r. w sprawozdaniach kwartalnych wykazano natomiast 60 wniosków, a w systemie dziedzinnym - 51 wniosków;

b) w sprawozdaniu kwartalnym na koniec 2019 r. wykazano 60 decyzji w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a ich rzeczywista liczba ujęta w raportach generowanych w systemie dziedzinnym wyniosła 53. W 2020 r. liczba tych decyzji w sprawozdaniach kwartalnych i systemie dziedzinnym wynosiła natomiast odpowiednio – 60 i 54.

Odpowiedzialny za przygotowanie sprawozdań Inspektor ds. społecznych wyjaśnił: *Zarówno sprawozdania jak i raporty były generowane w systemie dziedzinnym, ale tak na szybko nie jestem w stanie odpowiedzieć skąd te rozbieżności. Być może jest to związane z błędnym ustawieniem jakiegoś parametru wydruku w sprawozdaniach. Przyznaję, że nie dokonywałem weryfikacji tej liczby stąd może takie te różnice;*

c) wykazana w sprawozdaniach kwartalnych liczba działań egzekucyjnych polegających na przekazywaniu komornikowi sądowemu informacji pochodzących z rodzinnego wywiadu środowiskowego i oświadczenia majątkowego, mających wpływ na egzekucję w 2019 r. wyniosła 15, a w 2020 r. – dwa. W systemie dziedzinnym Urzędu Miejskiego zawarto natomiast informacje o podjęciu 17 takich działań w 2019 r. i sześciu w 2020 r. Ponadto w 2020 r. we wskazanych sprawozdaniach wykazano podjęcie czterech działań, polegających na przekazaniu komornikowi sądowemu informacji pochodzących z rodzinnego wywiadu środowiskowego, natomiast z danych wygenerowanych z systemu dziedzinnego wynikało, że takich działań nie podejmowano.

Odpowiedzialny za przygotowanie sprawozdań Inspektor ds. społecznych wyjaśnił: *Błędne wartości ujęte w sprawozdaniu wynikają być może z błędnego ustawienia parametrów systemu. Trudno mi w tej chwili odpowiedzieć. Jest to ewidentny błąd. Nie dokonywałem weryfikacji tego stanu.*

Skutkiem nierzetelnego wykazywania danych w sprawozdaniach kwartalnych było przekazywanie Wojewodzie Opolskiemu nieprawdziwych informacji dotyczących złożonych wniosków oraz wydanych decyzji dotyczących świadczeń alimentacyjnych, a także błędnych informacji dotyczących skali działań egzekucyjnych podejmowanych w Urzędzie Miejskim wobec dłużników alimentacyjnych.

(akta kontroli str. 52-135, 154-155, 273-332, 406-416)

OCENA CZĄSTKOWA

Burmistrz przekazywał Wojewodzie Opolskiemu sprawozdania kwartalne w terminach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie sprawozdań, a kwoty należności i zwrotów wykazane w tych sprawozdaniach odpowiadały wartościom wykazanym w sprawozdaniach budżetowych. Dane dotyczące złożonych wniosków oraz wydanych decyzji w sprawach świadczeń alimentacyjnych, a także dane dotyczące podejmowanych działań egzekucyjnych były natomiast nierzetelne. Nie odpowiadały one bowiem danym w tym zakresie

wynikającym z raportów wygenerowanych z systemu dziedzicznego wykorzystywanego w Urzędzie Miejskim.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Zapewnienie niezwłocznego podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych.
2. Przekazywanie właściwym organom informacji dotyczących dłużników alimentacyjnych, mogących mieć wpływ na skuteczność egzekucji.
3. Podejmowanie działań w celu zapewnienia kompletności wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego.
4. Rzetelne sporządzanie sprawozdań z realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 24 września 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

Kontroler
Wojciech Goleński
specjalista kontroli państwowej

podpis

Delegatura NIK w Opolu
podpis
Włodek Zyman